

»TILLSAMMANS ÄR VI STARKARE«

Trots århundraden av framföranden finns det fortfarande uttryck inom den klassiska musiken som går att utveckla och förfina. Ett av dem är *solistkvartetterna*. Opus tog rygg på fyra svenska sångare som bestämt sig för att närma sig konserten på ett helt nytt sätt.

TEXT JOHANNA PAULSSON FOTO JAN-OLAV WEDIN

Medlemmarna i den nystartade solistkvartetten under ett rep inför konserten. Från vänster: Lars Johansson Brissman, bas, Mikael Stenbaek, tenor, Anna Zander, alt och Elin Skorup, sopran.

DEN HÄR LÅTEN har vi jobbat med många gånger och mejslat ut, säger sopranen Elin Skorup. »Låten« hon talar om är finalen i Beethovens nionde symfoni och vi:et syftar på den kvartett sångsolister som hon bildat tillsammans med mezzosopranen Anna Zander, tenoren Mikael Stenbaek och basen Lars Johansson Brissman. Lite som en färdig paketlösning för konsertsammanhang och med särskilt fokus på den samjungna klangen. Hon menar att sådana finjusteringar sällan hinns med inför konsertproduktioner, där solistpartierna till stor del består av ensemblesång och sångarna i regel träffas först vid orkesterrepetitionerna.

– Man kan jämföra med en stråkkvartett. Musikerna där skulle aldrig träffas för första gången dagen före en konsert och på ett enda kort rep framföra ett stycke av Schubert, konstaterar Elin.

NÄR JAG OCH OPUS fotograf smyger in i Bo Linde-salen på Gävle Konserthus pågår repetitionerna för fullt. Kvartetten nöter in detaljerna a cappella innan det är dags att möta upp orkestern och dirigenten Jaime Martín för en sista avstämning inför kvällens konsert.

– Vi tar det igen, säger Lars och slår an grundtonen på pianot.

»Wem der große Wurf gelungen, eines Freundes Freund zu sein...« Fraserna avbryts för att diskutera den exakta betoningen av vissa ord.

– Gör vi tillräckligt av de där bågarna nu? undrar Anna och refererar till dirigentens synpunkter från genrepet dagen innan.

– Ni kan väl lyssna om det låter samtidigt när vi sjunger, fortsätter hon och vänder sig till grabbarna.

»Tochter, Tochter aus Elysium!...« Andningspauserna blir föremål för nästa diskussion; är det snyggare att alla andas samtidigt eller att låta en av stämmorna hänga kvar på uthållighet för att överbrygga fraserna? »Alle Menschen werden Brüder...«

– Är det ett "vackert" parti eller inte? funderar Elin.

Men nog låter det snyggt alltid om det här gänget som senare samma kväll strålar av glädje i finalsatsens An die Freude.

ATT DET ÄR EN ovanligt sammansvetsad grupp solister hörs också när vi slår oss ner för att prata. De fyller gärna i varandras meningar och har känt varandra i över 20 år, bland annat genom Eric Ericsons Kammarkör och Radiokören. Lars och Mikael har sjungit ihop ännu längre, närmare bestämt ända sedan tiden i Adolf Fredriks Gosskör.

Idén om en solistkvartett växte fram efter en diskussion som Elin hade med dirigenten Andrew Manze i samband med att hon vikarierade i Radiokören under en konsert i Göteborg. De talade om rekrytering av solister till verk som har betydande ensemblesolopartier och om att det ofta inte finns tid avsatt för att repetera tillsammans mer än kort in på konserten.

– Manze är ju själv barockviolinist från början och han kunde inte riktigt förstå att man inte värnade mer om solobitarna än vad som görs i dag, berättar Elin.

SOM FRILANSANDE solist insåg hon snabbt att hon hade kolleger i samma situation med precis rätt kompetens och förslaget fick positiv respons av Manze. Han blev sedan den första som fick höra kvartetten sjunga tillsammans och har fungerat

som referens. Nu passar de kontinuerligt på att provsjunga för gästande dirigenter, i hopp om att kunna etablera konceptet både i Sverige och utomlands.

– Sedan är det ju så att konserthusen vill sälja biljetter och gärna tar en stjärna här och en stjärna där som är jättebra solister. Men så träffas man dagen innan och det är inte alls säkert att rösterna matchar. Det kan ju räcka med att en sticker ut väldigt mycket så blir ju helheten väldigt spretig, säger Elin.

– Vi har nog alla fyra erfarenheten av att ha hamnat med olika solister och känt att: oj, det här var inte riktigt bra, inflikar Mikael.

KVARTETTEN VILL ALLTSÅ undersöka om det är intressant för konserthus att satsa på en redan ihopsjungen ensemble, snarare än att utgå från kända affischnamn. Gruppen träffas därför i god tid före ett engagemang och förbereder sig noggrant innan mötet med dirigenten. Då jobbar de tillsammans med en pianist – oftast Michael Engström eller Björn Gäfvert – som kan hjälpa till att stämma av helheten.

– Det örat är jätteviktigt, att han eller hon hör alla fyra på en gång, säger Mikael.

ANNA, ELIN, LARS och Mikael betraktar sig själva som solister. Samtidigt menar de att deras bakgrund som körsångare innebär ett mer aktivt lyssnande i förhållande till varandra.

– Man är van vid sådana saker som intonation och samtidighet. Och att man finputsar detaljer. Men självklart alltid med en solistisk aktivitet och inställning, för annars blir det ju ointressant. Då kunde ju lika gärna kören ha sjungit det partiet, säger Lars och fortsätter:

»Man kan jämföra med en stråkkvartett. Musikerna där skulle aldrig träffas för första gången dagen före en konsert och på ett enda kort rep framföra ett stycke av Schubert.«

SOLISTKVARTETTEN "UTAN NAMN" ÄR

Elin Skorup, Anna Zander, Mikael Stenbaek och **Lars Johansson Brissman**. Alla är utbildade vid Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Lars har även studerat vid Operahögskolan. Han och Elin medverkar för närvarande i Folkoperans/Cirkus Cirkörs uppsättning av Philip Glass opera Satyagraha.

KOMMANDE KONSERTER

Mozarts c-mollmässa med Nordiska Kammarorkestern 3/11 i Sundsvall

Mozarts Kröningsmässa med Dalasinfoniettan 26/11 i Falun

Mozarts Rekviem med Kungliga Filharmonikerna och rapparen Adam-Baptiste/ADL 9/3 2017 i Stockholms Konserthus.

The World's Most Advanced Piano Has Arrived

disklavier **ENSPIRE**

Den nya Disklavier ENSPIRE är en återspeglning av den tid vi lever i, och erbjuder en perfekt symbios av avancerad digital teknik, och Yamahas traditionella pianohantverk som fått ett världsomfattande gott rykte.

Trots avancerade digitala funktioner och uppspelningsmöjligheter som gör det möjligt för användning i olika miljöer, är Disklavier ENSPIRE i huvudsak ett vackert utformat akustiskt piano med ett resonansrikt ljud.

Spela själv, lyssna på inspelad musik, eller använd ENSPIRE Controller-appen för Android eller iOS för mer avancerad uppspelning. Yamaha Disklavier ENSPIRE är framtidens piano.

se.yamaha.com/disklavier

Solistkvartetten under finalen av Beethovens 9:a - ett framträdande som belönas med stort bifall och flera inropningar från det så gott som fullsatta Gävle Konserthus.

– Fördelen med att vi känner varandra så väl är att vi har högt i tak. Det går att diskutera de här sakerna. Och vi drar oss inte för att ställa frågor eller komma med synpunkter.

näst på TUR står Mozarts c-mollmässa i Sundsvall i början av november med Nordiska Kammarorkestern. Nästa sommar väntar den nederländske dirigenten Ton Koopmans barockfestival Itinéraire Baroque i södra Frankrike. Drömmen är en konsert på exempelvis anrika Concertgebouw i Amsterdam. Verken som de presenterat hittills är valda utifrån att de är återkommande i repertoaren. Men kvartetten tycker också att det vore roligt med något helt nykomponerat stycke i framtiden.

– Nyskriven musik är ju också någonting som vi är väldigt vana vid utifrån både ensemble och kör. Vi har sjungit hur många uruppföranden som helst så det skulle vi omfamna varmt, säger Elin entusiastiskt.

Hur skulle ni beskriva ert klangideal?

– Jag tror att det springer ur vår musikaliska intention: att vara samsjungna. Det är ett sound som kanske inte riktigt går att förklara förrän man har hört det, säger Elin.

– Rent musikaliskt blir det en övertonsrikedom som klingar igenom. Ljudet blir starkare än det från en ojämn solistensemble där mer vibrato kanske gör att den effekten inte riktigt kommer fram, fortsätter Mikael.

Kommer ni att ha något namn på kvartetten?

– Vi satt i bilen på vägen upp och tänkte igenom det där. Vi hade ju faktiskt ett uppdrag, har ni glömt bort det? ... till frukost skulle vi ju ha presenterat ett namnförslag, säger Lars och skrattar, medan kollegerna fortsätter dividera om huruvida det där med namn är en bra idé eller inte.

– Namnet måste säga något, konstaterar Elin. Man får inte tro att det är en stråkkvartett, man ska förstå att det är vokalt och att vi är solister. Det får visa sig med tiden tror jag.

»Ljudet blir starkare än det från en ojämn solistensemble där mer vibrato kanske gör att den effekten inte riktigt kommer fram.«

Tre andra solistgrupper med varierande grad av samsjungnet

Tre Donne

Mezzosopranerna Miriam Treichl och Katija Dragojevic samt sopranen Jeanette Köhn bildade gruppen med en önskan om att vara delaktiga i hela tillkomstprocessen av musikedramatik. I augusti uruppförde de Sven-David Sandströms kammaropera Föreställningen i samarbete med Östersjöfestivalen.

Divine

Tre sopraner – Jacqueline Miura, Caroline Gentile och Gabriella Lambert-Olsson – som sjunger både opera och moderna (pop) klassiker. Har ett utpräglat showstuck och driver gärna med divarollen.

De tre tenorerna

1990-talets triss av operastjärnorna Plácido Domingo, José Carreras och Luciano Pavarotti som spred operakonsten till massorna. De gav även konserter i välgörenhets- och sportsammanhang samt spelade in några album.